

365

INSTRUKCJA MINISTRA ZDROWIA

z dnia 18 lutego 1954 r.

w sprawie szczegółowego zakresu działania komitetów sanitarno-porządkowych przy prezydium rad narodowych, stałych sekcji sanitarno-porządkowych przy komitetach blokowych oraz gromadzkich komitetów sanitarno-porządkowych.

Na podstawie ust. 12 pkt 2 uchwały nr 262 Prezydium Rządu z dnia 11 kwietnia 1953 r. w sprawie wiosennych akcji sanitarno-porządkowych (Monitor Polski Nr A-36, poz. 456) ustala się, co następuje:

§ 1. Do zadań komitetów sanitarno-porządkowych przy prezydium rad narodowych należy w szczególności:

1) w zakresie kierowania akcją sanitarno-porządkową:

- a) opracowanie do dnia 31 marca każdego roku planu prac, które powinny być podjęte w czasie akcji, z uwzględnieniem zagadnienia zbiórki odpadków użytkowych i złomu na zasadach określonych przez Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Materiałowej,
- b) przedstawianie prezydium rady narodowej wniosków w sprawie powoływania i składu stałych sekcji sanitarno-porządkowych przy komitetach blokowych, gromadzkich komitetów sanitarno-porządkowych oraz specjalnych komitetów w zakładach pracy,
- c) mobilizowanie do udziału w akcji ludności miejscowej i współdziałanie w tym zakresie ze związkami zawodowymi, organizacjami młodzieżowymi i kobiecymi oraz innymi organizacjami masowymi,
- d) organizowanie propagandy akcji (z uwzględnieniem zbiórki odpadków użytkowych i złomu) przy pomocy zespołów do spraw propagandy i oświaty sanitarnej powołanych do tego celu na wniosek właściwego wydziału zdrowia na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym, oraz prasy, radia, filmu, odczytów i pogadanek w zakła-

dach pracy, szkołach, świetlicach, blokach mieszkalnych itp.,

e) udzielenie komitetom akcji niższych szczebli wytycznych w sprawie inicjowania i organizowania współzawodnictwa w zakresie podnoszenia czystości i wyglądu estetycznego poszczególnych osiedli, zakładów pracy i budynków — przy uwzględnieniu przykładowych wytycznych do prac sanitarno-porządkowych stanowiących załącznik do instrukcji,

f) udzielanie komitetom akcji niższych szczebli pomocy i wytycznych organizacyjnych oraz wyjaśnień w toku przeprowadzania akcji,

g) przedstawianie prezydium rad narodowych wniosków o przydzielenie środków przewozowych w związku z pracami sanitarno-porządkowymi i zbiórką odpadków użytkowych;

2) w zakresie koordynacji akcji:

a) opracowanie planu współdziałania poszczególnych komórek organizacyjnych prezydium rady narodowej oraz czuwanie nad wykonaniem tego planu po jego zatwierdzeniu przez prezydium,

b) czuwanie nad ścisłym współdziałaniem komórek organizacyjnych prezydium rady narodowej z zainteresowanymi instytucjami, związkami zawodowymi, organizacjami masowymi, a w szczególności z Polskim Czerwonym Krzyżem;

3) w zakresie nadzorowania przebiegu akcji:

a) organizowanie kontroli społecznej przebiegu akcji przy współdziałaniu stałych komisji rad narodowych i organizacji masowych,

- b) kontrola akcji za pośrednictwem wyłonionej z komitetu komisji kontroli akcji,
- c) zbieranie i analizowanie meldunków o wykonaniu prac podjętych w toku akcji,
- d) organizowanie pomocy na zagrożonych odcinkach wykonywanych prac;
- 4) w zakresie sprawozdawczości z przebiegu akcji:
- a) zbieranie i analizowanie sprawozdań z przebiegu akcji na terenie działania komitetu uwzględniając akcję zbiórki odpadków użytkowych i złomu,
- b) współdziałanie z komisjami rad narodowych w zakresie kierownictwa, koordynacji i kontroli przebiegu akcji.
- § 2. 1. Do zadań stałych sekcji sanitarno-porządkowych przy komitetach blokowych i gromadzkich komitetów sanitarno-porządkowych należy w szczególności:
- 1) w zakresie kierowania pracami sanitarno-porządkowymi:
- a) ustalanie rocznych, kwartalnych i miesięcznych planów prac sanitarno-porządkowych oraz zbiórki odpadków użytkowych i złomu na terenie bloku (gromady),
- b) mobilizowanie mieszkańców bloku (gromady) do podejmowania zobowiązań w zakresie prac sanitarno-porządkowych na terenie bloku (gromady) bądź poza tym terenem,
- c) współdziałanie z organami nadzoru sanitarnego oraz z położonymi na terenie bloku (gromady) zakładami i instytucjami,
- d) zwracanie się o udzielenie instrukcji fachowych do najbliższej położonego ośrodka zdrowia, przychodni rejonowej, powiatowej (miejskiej) stacji sanitarno-epidemiologicznej lub powiatowej (miejskiej) kolumny sanitarnej oraz do terenowych zbiornic odpadków użytkowych i złomu,
- e) udzielanie pomocy przy organizowaniu na terenie bloku (gromady) odczytów, referatów i pogadek na tematy sanitarno-porządkowe, z uwzględnieniem zagadnień zbiórki odpadków użytkowych i złomu,
- f) inicjowanie i organizowanie na terenie bloku (gromady) oraz między blokami (gromadami) współzawodnictwa w zakresie podnoszenia czystości i wyglądu estetycznego zabudowań, ulic, chodników, mieszkań, klatek schodowych, strychów, piwnic, podwórz itp.,
- g) uzgadnianie własnych prac sanitarno-porządkowych z podobnymi pracami, wykonywanymi przez zakłady pracy i instytucje położone na terenie bloku (gromady), a także z pracami wykonywanymi na sąsiednich terenach;
- 2) w zakresie nadzorowania przebiegu prac sanitarno-porządkowych:
- a) czuwanie nad utrzymaniem terenu bloku (gromady) w należytym stanie sanitarno-porządkowym,
- b) czuwanie nad wykonaniem podjętych zobowiązań zespołowych i indywidualnych,
- c) kontrola podjętych prac przy pomocy trójek lub dwójek kontrolnych;
- 3) w zakresie sprawozdawczości:
- a) zbieranie i analizowanie meldunków o wykonaniu podjętych prac z uwzględnieniem ilości zebranych odpadków użytkowych i złomu,
- b) składanie meldunków komitetowi blokowemu (prezydium gminnej rady narodowej).
2. Plany prac (ust. 1 pkt 1 lit. a), ustalone przez stałe sekcje sanitarno-porządkowe przy komitetach blokowych, powinny przewidywać w szczególności:
- 1) utrzymanie porządku i czystości w pomieszczeniach wspólnych w nieruchomościach (na strychach, w piwnicach);
 - 2) likwidowanie dzikich wysypisk;
 - 3) usuwanie nieczystości stałych (śmieci) i płynnych (ścieki), zwłaszcza nagromadzonych w czasie zimy w nieruchomościach mieszkalnych oraz na przyległych ulicach i placach;
 - 4) utrzymanie w należytym stanie śmietników i opróżnianie ich we właściwej porze;
 - 5) wydzielanie pomieszczeń lub pojemników na odpadki użytkowe i złom;
 - 6) utrzymanie porządku i czystości w ustępach;
 - 7) zabezpieczenie wody w studniach przed zanieczyszczeniem;
 - 8) zasypywanie niepotrzebnych dołów i bajor, w których gromadzą się opady atmosferyczne;
 - 9) porządkowanie i oczyszczanie rowków ściekowych;
 - 10) urządzenie trawników, ogródków działkowych itp.
3. Plany prac (ust. 1 pkt 1 lit. a), ustalone przez gromadzkie komitety sanitarno-porządkowe, powinny przewidywać w szczególności:
- 1) zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem źródeł i urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę (wiadro umocowane na stałe przy studni, pojenie bydła w odpowiedniej odległości od studni itp.);
 - 2) higieniczne usuwanie nieczystości stałych (śmieci) i płynnych (ścieki) oraz odchodów ludzkich i zwierzęcych, zwłaszcza nagromadzonych w czasie zimy;
 - 3) zwalczanie zabagnienia terenu, zasypywanie na terenie gromady, zwłaszcza na drogach i placach gromadzkich, dołów i bajor, w których gromadzą się opady atmosferyczne;
 - 4) prowadzenie akcji społecznej zbiórki odpadków użytkowych i złomu.
- § 3. Instrukcja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Zdrowia: w z. B. Kozusznik

Załącznik do instrukcji Ministra Zdrowia z dnia 18 lutego 1954 r. (poz. 365).

PRZYKŁADOWE WYTYCZNE DO PLANOWANIA PRACY KOMITETÓW SANITARNO-PORZĄDKOWYCH

1. Osiedla i dzielnice mieszkalne:

- a) wyznaczenie poza osiedlem miejsc na wysypiska śmieci, zorganizowanie dozoru nad właściwym ich

- użytkowaniem, likwidacja dzikich wysypisk, uporządkowanie miejsc grzebania padłych zwierząt,
- b) zreperowanie i uszczelnienie śmietników,
- c) wyznaczenie pomieszczeń lub pojemników na odpadki użytkowe i złom,

- d) usunięcie nagromadzonych w czasie zimy śmieci i nieczystości z ulic, placów, targowisk i nieruchomości mieszkalnych,
- e) zabezpieczenie od zanieczyszczenia wody w studni przez ułożenie warstwy ubitej gliny naokoło cembrowiny, a następnie podwyższenie i zabrukowanie terenu naokoło studni z wykonaniem odpływu wody,
- f) przykrycie studni i wykonanie stałego urządzenia do czerpania wody,
- g) zasypanie dołów i bajor, w których gromadzi się woda deszczowa,
- h) oczyszczenie i uszczelnienie ustępów publicznych i na posesjach mieszkalnych,
- i) urządzenie ogrodów działkowych lub trawników na terenach nie zabrukowanych i nie wykorzystanych do celów rolniczych,
- j) oczyszczenie i uporządkowanie rynsztoków i rowów odpływowych.

2. Spółdzielcze i państwowe gospodarstwa rolne:

- a) uporządkowanie i zabezpieczenie studzien, jak w ust. 1 lit. e), f), uszczelnienie lub założenie koryta do pojenia inwentarza żywego w odległości co najmniej 10 m od studni,
- b) uporządkowanie, a w razie ich braku — urządzenie ustępów i śmietników oraz pomieszczeń lub pojemników na odpadki użytkowe i złom, jak w ust. 1 lit. a), b), c),
- c) oczyszczenie i uporządkowanie podwórz, budynków mieszkalnych, gospodarczych i gnojowisk,
- d) zasypanie dołów i bajor oraz urządzenie odpływów wód deszczowych,
- e) wykopanie rowów odwadniających między zabudowaniami,
- f) doprowadzenie do należytej czystości obór, zlewni mleka, stołówek, kuchni, mieszkań, świetlic oraz zwrócenie uwagi na szerokie wykorzystanie kąpielisk (natrysków), zwłaszcza przez dojarki,
- g) zaopatrzenie się w podręczne apteczki lub uzupełnienie istniejących.

3. Zakłady przemysłowe (fabryki, kopalnie, huty itp.):

- a) uporządkowanie terenu zakładu pracy przez ułożenie w osobne miejsca materiałów technicznych, odpadków, usunięcie śmieci, zasypanie bajor i dołów,
- b) urządzenie odpływu wód opadowych, w szczególności na podwórzu,
- c) poprawienie dojazdów do poszczególnych działów zakładów pracy,
- d) założenie zieleńców i kwietników,
- e) uporządkowanie wnętrza zakładu: pomieszczeń do pracy, korytarzy, przejść, ustępów, świetlicy, pokoju dla kobiet pracujących,
- f) naprawa lub urządzenie szatni dla robotników, kąpieliska, przychodni lekarskiej, uporządkowanie nosz dla chorych,
- g) zapewnienie pracownikom należytego dopływu świeżego powietrza, dobrej wody do picia,

- h) uporządkowanie studni zakładowej,
- i) zabezpieczenie przed gryzoniami i muchami stołówek, kuchni, magazynów żywnościowych, burs zakładowych,
- j) usunięcie wszelkiego rodzaju rupieci i przedmiotów niepotrzebnych oraz wyznaczenie pomieszczeń lub pojemników na odpadki użytkowe i złom,
- k) doprowadzenie do porządku i uzupełnienie sprzętu ochrony osobistej.

4. Zakłady wytwarzania artykułów żywności i obrotu tymi artykułami:

- a) wykonanie czynności wymienionych w ust. 3,
- b) zwrócenie uwagi na czystość pracowników, ich odzież ochronną, na posiadanie przez nich aktualnych dowodów świadczących o ich stanie zdrowia (karty zdrowia — nosicielstwo),
- c) poprawienie urządzeń wpływających na zabezpieczenie czystości wody oraz naczyń i opakowań środków żywności,
- d) uporządkowanie wozów do przewożenia artykułów żywnościowych, jak mięso, mleko, ich przetwory oraz pieczywo.

5. Zakłady zbiorowego żywienia:

- a) zaopatrzenie zakładów w umywalki, mydło, ręczniki do mycia rąk dla konsumentów oraz pracowników zakładów, zwłaszcza dla zatrudnionych w kuchni,
- b) oczyszczenie i uporządkowanie dojazdów i dojazdów, śmietników i ustępów, jak również zmywalni naczyń, kuchni, magazynów oraz zabezpieczenie ich przed gryzoniami i muchami,
- c) racjonalne przechowywanie i szybkie odprowadzanie odpadków żywnościowych i resztek pokarmowych oraz innych odpadków użytkowych,
- d) wykonanie czynności wymienionych w ust. 3 i 4.

6. Zakłady świadczące usługi w zakresie higieny osobistej (łaźnie, zakłady fryzjerskie itp.):

- a) oczyszczenie, a w miarę potrzeby odnowienie sprzętu i przedmiotów potrzebnych do wykonywania zadań zakładów,
- b) uporządkowanie dojazdów i dojazdów do zakładów,
- c) wykonanie czynności wymienionych w ust. 3 oraz ust. 4 lit. b).

7. Żłobki, przedszkola, szkoły, bursy, internaty oraz inne zakłady dla dzieci i młodzieży:

- a) doprowadzenie ustępów do należytego stanu,
- b) urządzenie umywalni w ilości umożliwiającej stałe utrzymywanie w czystości rąk dzieci (młodzieży) i personelu,
- c) uporządkowanie studzien,
- d) higiena w akcji dożywiania dzieci i młodzieży,
- e) walka z wszawicą,
- f) wykonanie czynności wymienionych w ust. 4 lit. b).

8. Hotele, domy wczasowe, turystyczne, wypoczynkowe, hotele robotnicze, kluby i świetlice, urzędy i biura:

- a) oczyszczenie i uporządkowanie urządzeń instalacyjno-sanitarnych (jak ustępy, umywalki), urządzeń do gromadzenia i usuwania odpadków (śmiećniki, zbiorniki, kosze, spluwaczki), korytarzy, magazynów, pomieszczeń gospodarczych, kuchni, bufetów, szatni, miejsc kąpielowych (wanny, natryski) itp. — z zabezpieczeniem przed gryzoniami i owadami,
- b) we wszystkich obiektach, w miarę możliwości, pomalowanie lub pobielenie pomieszczeń, a co najmniej mycie ich środkami czyszcząco-dezynfekcyjnymi.

9. Miejscowości uzdrowiskowe:

- a) uporządkowanie parków, zieleńców, ulic,
- b) urządzenie placów zabawowych dla dzieci,
- c) uporządkowanie obiektów turystycznych, pensjonatów, jadłodajni, sklepów spożywczych, i innych obiektów uzdrowiskowych,
- d) wykonanie czynności wymienionych w ust. 1.

10. Miejscowości wytypowane na kolonie letnie:

- a) uporządkowanie terenu i źródeł wodnych,
- b) zaopatrzenie w konieczne urządzenia sanitarne (ustępy, śmiećniki itp.) jak w ust. 1,
- c) urządzenie i zabezpieczenie miejsc kąpeli.

11. Boiska i tereny sportowe:

- a) naprawa lub urządzenie ogrodzenia, ustępów, śmiećników i koszy na odpadki,
- b) uporządkowanie bufetów i zapewnienie dobrej wody do picia,
- c) wykonanie czynności jak w ust. 1.

12. Drogi i środki komunikacyjne:

- a) uporządkowanie i oczyszczenie powierzchni dróg,
- b) doprowadzenie do porządku dworców, portów i przystani, zaopatrzenie ich w konieczne urządzenia sanitarne (źródła zaopatrzenia w wodę, umywalnie i klozety),
- c) oczyszczenie i uporządkowanie wozów, samochodów, wagonów i statków.

13. Zakłady społeczne służby zdrowia:

Doprowadzenie do takiego stanu sanitarnego, aby każdy zakład mógł służyć za wzór czystości i porządku pod każdym względem, a w szczególności:

- a) oczyszczenie z kurzu i brudu pomieszczeń, urządzeń i sprzętów,
- b) odświeżenie wnętrza pomieszczeń i — w miarę możliwości — również zewnętrznych ścian budynków przez pomalowanie, bielenie itp.,
- c) uporządkowanie kuchni, bufetów, stołówek pracowniczych, uzupełnienie zaopatrzenia ich personelu w odzież ochronną, urządzenie odpowiednich szatni i umywalni dla personelu, usunięcie nieodpowiedniego sprzętu i naczyń, założenie siatek w oknach,
- d) doprowadzenie do wzorowego stanu urządzeń do usuwania nieczystości (ustępów, śmiećników, gnojowników, kanalizacji),
- e) wyznaczenie pomieszczeń lub pojemników na odpadki użytkowe i złom,
- f) usunięcie miękkich mebli z pomieszczeń dla chorych na oddziałach chirurgicznych, położniczych i ginekologicznych, a pozostawienie tych mebli na innych oddziałach jedynie w przypadku, gdy są one tam niezbędne, a zakład jest przygotowany do utrzymania ich w należytej czystości i porządku,
- g) usunięcie doniczek z kwiatami z oddziałów położniczych, ginekologicznych i chirurgicznych oraz innych zbędnych przedmiotów ze wszystkich oddziałów szpitalnych,
- h) uporządkowanie pomieszczeń gospodarczych: chlewów, stajni, garaży, warsztatów wozowni, składów opałowców itp. i zaprowadzenie w nich należytego ładu i czystości,
- i) uporządkowanie terenów otaczających zakłady służby zdrowia i przygotowanie tych terenów do urządzenia na nich trawników i kwietników,
- j) doprowadzenie do wzorowej czystości samochodów sanitarnych.

14. Należy w szczególności:

- a) przejawiać troskę o czystość powietrza (zwalczanie źródeł zanieczyszczenia), należyte przewietrzanie zwłaszcza pomieszczeń, gdzie przebywają ludzie, a w szczególności w miejscach pracy, nauczania i opieki, widowiskowych i kultury fizycznej,
- b) wzmocnić walkę z gryzoniami (szczury, myszy) oraz insektami przenoszącymi zarazki chorób zakaźnych (muchy, wszy, pluskwy, pchły, komary) przez jak najszerze stosowanie wszelkich dostępnych środków i zabiegów deratyzacyjnych (niezależnie od prowadzonych co roku akcji powszechnego odszczurzenia i akcji odmuszania).